N:o 7. | Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS**. Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6,) 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 1 April 1890. | Pris: Helt år 5 kr., Lösn:r 25 öre. Annonspris: 10 öre petitraden (15 öre utl.). | Årg. 10.

Felix Mendelssohn-Bartholdy.

(Efter *L. Ehlert* m. fl.)

När det sägs om snillet, att det är ett slags gudomligt vanvett, så är man vid första anblicken af ett så sundt och normalt hufvud som Mendelssohns nödsakad att bestrida detta yttrande. Dessa gåtfulla öfver hvarje allmänligt begrepp liggande ingifvelser, som förekomma hos Beethoven, skall man söka hos honom förgäfves. Beethoven hade i all sin storhet ej förmått skrifva ett sådant stycke som »Hebriderna». Han liknar den stora skogen, der allt sträfvar upp mot höjden och utsträcker sig i jättelika dimensioner, der naturen talar sitt urspråk. Mendelssohn var den välordnade parken. Han hörde, likt Mozart, till konstens söndagsbarn, hvilka redan i vaggan erhålla till skänks hvad menniskan kan ega skönt och behagligt. Han hade ljus och ledning nog af den stjerna, som tindrade i hans eget bröst. Hvad som der musicerade inom honom var mera en harmoniskt, universelt bildad menniskas skapelsebegär, hvilken förenade en mångsidig begåfning för tonkonst med en säker smak och ofelbart konstförstånd. Hans harpa egde icke heller dessa spontana ljud, de der — liksom hos Schubert — gripa oss med ett skönt naturfenomens omedelbarhet och gifva uppfinningen fullständigt utseende af en öfvernaturlig process. Ödet hade skänkt honom en förträfflig fader, utmärkt uppfostran, konstnärlig instinkt, en nästan barnslig respekt för lagar och sedvänjor, dertill en af Weber och Schubert just öppnad romantikverld, som han med sin lättrörda, af den skönaste poesi uppfylda själ, hastigt nog visste att lefva sig in uti. Allt autodidakt-väsen var han förskonad ifrån; han lärde sin konsts handtverk från grunden och det så, som få sedan ha lärt det.

Sunda menniskor pläga i allmänhet ha en lagenlig och naturlig utvecklingsgång. När man undantager det geniala ungdomsdådet: ouvertyren till »Midsommarnattsdrömmen», synes Mendelssohns utveckling vara ganska normal och konsekvent. Man kan räkna årsringarne i hans utvecklings växt. Han är också häri Schumanns absoluta motsats, hvars originalitet väl har skarpast framträdt i den första perioden af hans pianomusik. Här är han så fullkomligt ny, så fri från hvarje påtaglig inflytelse af traditionen, att han straxt gör intryck af ett geni. Mendelssohns ungdomsarbeten deremot, stödja sig, liksom Beethovens, med en viss ängslig noggrannhet vid de lemnade klassiska mönstren. Men med hvart år blifver han mer och mer herre öfver

Felix Mendelssohn-Bartholdy.

sina förmögenheter och går fram emot allt större mästerskap. Hans sista stordåd var Elias, och högre har han väl ej kommit. Men då gick han ur tiden, just i det ögonblick han nådde sin högsta berömmelse.

Mendelssohns lif (1809—47) omfattar ungefär första hälften af vårt århundrade. Man tänke sig nu den tid, under hvilken hans utveckling eger rum. Då ynglingen var utbildad hos honom, alltså omkring det tjugonde året, var Göthe och Beethoven försvinnande stjernor. Schiller var död. Efter Napoleons bortgång inbröt morgonen till en långvarig verldsfred. Weber, Boieldieu, Marschner beherskade den romantiska, Spontini och den uppgående Meyerbeer den stora historiska operan. Cherubini lefde ännu. Chopin och Schumann begynte strax derefter att väcka först förundran, sedan uppmärksamhet. I den romantiska skaldekonsten vimlade det af en mångfald talanger. Han hade att välja, antingen att sluta sig till Goethes, Schinkels, Thorvaldsens hellenism eller att gå med romantikerna och söka efter under i den förtrollande sagoverlden. Medan Mendelssohn nu i sina oratorier gör ett omisskänligt intryck af renässans, endast utvidgar Bachs och Händels gamla former och fyller dem med nytt innehåll, medan han, uppfordrad af en konstälskande furste (den preussiske kungen) äfven skrifver musik till grekiska dramer — så slår han i musiken till »Midsommarnattsdrömmen», i »Walpurgisnacht», i »Hebriderna» öfver i den mest brokiga romantik, men i en sådan, som blott har ämnet, icke behandlingen, gemensamt med den romantiska skolan. Det ironiska, det öfverspända fattas honom.

Man har försökt att ställa vissa egenskaper hos konstnärer i samband med deras religiösa tro, och »judendomen» i musiken har man velat utmåla så svart som möjligt. Men allt verkligen ideelt i konsten är konfessionslöst. Mendelssohn lemnar ock bevis härför. Man lägge blott märke till med hvilket allmänmenskligt uttryck Elias och Paulus bedja till sin gud. Det är, trots det gammaltestamentliga ämnet, icke deras fäders, det utvalda folkets gamle stränge gud, utan vår tids fattlige filosofiske gud, till hvilken allena vårt sinne kan träda i ett innerligare förhållande. Mendelssohn hade en dunkel känsla af att hans härkomst icke var gynsam för det konstideal han följde. Deraf den märkvärdiga föreningen hos honom af temperament å ena sidan och gratie, som beherskar det, å den andra; deraf den bländande glansen i hans föredrag, så fjerran från allt prål, den fina beräkningen i användandet af alla tillåtliga medel utan att någonsin förfalla till raffinement. Alla den moderna uppblåsta romantikens vrångbilder voro främmande för honom. Mendelssohn var i besittning af en förunderlig klarhet öfver denna kärnpunkt i konstens väsen, hans oförvillade konstförstånd rörde sig endast i kretsar af en konstnärlig känsla, som var värd att framställas och verkade upplifvande. Han var uppfinnaren af ouvertyren till bestämda diktämnen. Men de poetiska ämnen, som inspirerade honom, buro egentligen allaredan musiken latent i sig, t. ex. »Meerestille und glückliche Fahrt», »Melusina», »Fingalshöhle», »Walpurgisnacht», »Midsommarnattsdrömmen». I den lilla uppfinningen af titeln »Lieder ohne Worte» låg ett stycke estetisk trosbekännelse. Det skulle dermed betecknas, att den instrumentala sången ej behöfver någon ordförare. Hvilken lycka dessa känslorika, än elegiskt än gladt färgade tonstycken har gjort, det är väl bekant. De första häftena äro de friskaste; efter det femte inträder afmattning, såsom öfverallt der en lycklig tanke blifver för mycket använd. Häftet VI innehåller likväl den kanske mest kända af hans »Lieder» nämligen det på konserter ej sällan spelade c dur-prestot. Mendelssohn har väl knappast sjelf velat utgifva allt, som af detta slag låg i hans portfölj.

Mendelssohns verksamhet har sträckt sig till nästan alla fält af musikalisk produktion, undantagandes operan. Ett tidigt försök till operakomposition, »Die Hochzeit des Gamacho» kan icke göra anspråk på betydenhet; sångspelet »Heimkehr aus der Fremde» var endast ett tillfällighetsstycke och »Loreley» förblef ofulländad. Operan kräfver framför allt ett raskt tilltag, mera rigtadt på det hela än på enskildheterna. Det ser också ut som om sysselsättandet med andra slag af musik ej skulle vara gynsamt för hennes odling. Undantager man Mozart, Beethoven och Cherubini ha de egentliga operakomponisterna endast i förbigående inträngt på andra konstområden. För operan fordras att hafva en åder af popularitet i sig för att veta hur saker och ting uppfattas af den stora mängden; man får vara mera folklig än individuel. Detta var Weber, Auber, Rossini, Boieldieu. Mendelssohn var alltför reserverad och aristokratisk för en sådan uppgift. Han lefde icke i folkets sferer utan i ett utvaldt sällskap. Oratoriet var för honom en mycket adeqvatare form. Mendelssohns speciela egendomligheter hafva fullständigt kommit till sin rätt i hans stora verk, så att man knappast har skäl till klagan öfver att hans opera ej blef fullbordad. Till dessa verk kunna vi räkna, utom oratorierna, förnämligast ouvertyrerna, musiken till »Walpurgisnacht» och »Midsommarnattsdrömmen», Oktetten, den första Pianokonserten och Violinkonserten. »Loreley» skulle väl knappast ha gjort lycka på scenen utan fått dela öde med Schumanns »Genoveva» och Schuberts »Det husliga kriget», hvilka man af aktning för deras härkomst och för det literära intresse de ega uppför en och annan gång utan att kunna hålla dem uppe.

Mendelssohn var ingen egentlig symfonisk natur. Till och med den s. k. »skotska» och den »italienska» symfonien komma väl icke att stanna i varaktig gunst hos publiken. De äro fulla af de mest hänförande enskildheter, och somliga satser, såsom begge deras scherzon, förtjena odödligheten. Men det saknas pregnans i totalverkan. En sak skall emellertid i deras ögon, hvilka äro vana att tänka sig konsten som något sammanhängande och framåtskridande, räknas dem till stadig förtjenst, nämligen att de med klok beräkning böjt af från Beethovens titaniska väg och förstått att finna sig till rätta i en region, som är oberörd af stormansgalenskapens rysligheter. Mendelssohn har blott en gång företagit sig något, hvartill hans krafter ej förslogo, emedan uppgiften i sig sjelf var falsk och bragte honom i förlägenhet. Vi syfta på »Antigone» och »Oedipus»-musiken.

Det är bekant, att Mendelssohn gaf sig i färd med dessa arbeten efter önskan af kung Fredrik Wilhelm IV, utan någon verklig lust och tillförsigt. Han var alltför klok att icke inse, det man ej kan skrifva tysk musik till ett grekiskt drama. Om grekisk musik veta vi ganska litet och att med grekiska medel våga detta försök lät sig ej göra; Sofokles' vers måste alltså illustreras med våra musikaliska medel. Kungen hyste ett lifligt begär att på nyttföda gammal konst, och — det är svårt att vägra snillrika furstar någonting. Efter »Antigone» och »Oedipus» följde Racines »Athalie» och dermed slutade lyckligtvis raden af kungliga uppdrag. Man jemföre dessa arbeten med hans oratorier, och man skall finna skilnaden mellan det lefvande, af själen födda, konstverket och det artificiela. Begge oratorierna äro märkliga bevis på hur det genom individualisering kan bringas nytt lif i en konstform, som tyckes uttömd och afslutad. Genom utförande af Bachs »Matteus-Passion» hade Mendelssohn väckt studiet af Bach till lif och hade derigenom också danat sig en egen ny verld, hvilande på Bachs grund. Ty hans natur var alltigenom renaissance. Man kan nästan icke tänka sig konstens utveckling utan honom som förmedlande länk. Då han stod fram var det som efter en stor kampanj, som uttömt alla hjelpkällor. Beethovens triumftåg liknade i det hänseendet Napoleons. Det såg ut som om alla konstmedel voro för alla tider förbrukade. Schubert blef först långt efteråt erkänd; han komponerade också för en liten krets, och hans inflytande kunde då ej beräknas. Nu framträdde Mendelssohn. Hela hans personlighet, det förnäma och på samma gång naturliga sätt, hvarpå han förde sig gjorde det djupaste intryck.

Dessutom egde han allt som behöfdes för att snart göra sig gällande. Han icke blott komponerade, han spelade, informerade dirigerade. Han bländade blott och bart med sitt personliga väsende. Och med hvilken exempellös säkerhet gick han ej den allvarliga väg, som han ansåg för den rätta förbi allt afund allt smicker och all förgudelse. Af hans »Bref», som ersätta hvarje biografi, kan man läsa sig till hela menniskan. Det gifves knappast något på en gång behagligare och mera öppenhjertigt än dessa. Till sist är menniskan dock konsten.

I pianokompositionerna, såväl hans »Lieder ohne Worte» som de i omfång och djup betydligaste »Variations serieuses» har det ej lyckats Mendelssohn att skrifva en egen pianostil, sådan som Schumann och Chopin i så hög grad åstadkommit. Han sökte framställa sina inspirationer i det en gång gifna utan att oroas af längtan efter nya uttrycksmedel, men dessa inspirationer voro lika nobla som rika på fantasi och melodi och Mendelssohns pianomusik har ju också i årtionden varit en favorit i alla salonger. Bland hans större pianoverk är väl G mollkonserten utaf alla efter Beethoven uppkomna tonsättningar af detta slag den lyckligaste och älskvärdaste. Den ställer förhållandet mellan orkestern och pianot i ett så klart ljus, håller så genialiskt medelvägen mellan den musikaliska dikten och virtuositetens kraf, att den ännu i dag står som ett mönster. Öfverträffad är den blott en gång och det af Mendelssohn sjelf i hans violinkonsert, som hör till hans allra förnämsta arbeten och kan anses för ett af de fullkomligaste verk som någonsin utgått från en musikers arbetsrum.

Om man af konsertprogrammen under de sista tio till femton åren ville uppgöra en skala öfver Mendessohns verk, proportionerad efter deras aftagande dragningskraft, skulle man göra vissa iaktagelser, hvilka hafva sin betydelse som statistiska argumenter. Den offentliga kulten af en konst är nämligen en temmeligen säker gradmätare på hur den uppskattas af allmänheten. I vårt förhållande till konsten kan man som uti äktenskapet skilja mellan tre stadier: entusiastik kärlek, ett af vanan betingadt, litet tvunget deltagande och öfvermättnad så att man blifver främmande för hvarandra. Betrakta vi ur denna synpunkt Mendelssohns verk, så nödgas vi att ställa en stor del af hans kammarmusik i den andra kategorien. Det är påfallande, att de allt mera sällan förekomma på programmen, synnerligast i framåtskridandets kretsar. Trior, violoncellsonater, ja till och med musiken för stråkinstrument förlora med få undantag terreng hos publiken år efter år. Förklaringen ligger uppenbarligen deri, att deras elegans har för ringa motståndskraft mot den nyare tidens smak för det starkare och mer markerade.

I all Mendelssohns kammarmusik äro bägge mellansatserna nästan alltid bedårande vackra, många af en oförgänglig skönhet. Lekande behag och djup, stundom svårmodig känsla, de sferer inom hvilka scherzot och det sångbara adagiot helst röra sig, stodo till den grad i hans tjenst, att han med dem alltid förmådde frambringa de mest rörande och fängslande intryck. Den första satsen lider stundom af öfverdrifven pathos, den sista af för stor mångordighet. Undantag gifvas dock, som sagdt, t. ex. oktetten, ess durqvartetten m. fl.

Man frågar sig ovilkorligen: hur är det i sjelfva verket med denna tondikternas förgänglighet? Och svaret lemnar oss konstens historia, som rasslar af vissna blad. Icke allt i konsten varar evigt grönt och det vore dåraktigt.

»Att fordra evigheter i en verld
Der allt som födes har en hädanfärd»

Vi kunna ej utbreda oss öfver alla enskildheter i Mendelssohns verksamhet. Hvad han har skapat på sångens område af en och flerstämmiga sånger är bekant, och ännu sjunges mycket hans »qvartetter i det fria», mansqvartetterna, duetterna samt en och annan solosång. I en närmare analys af psalmerna och symfonierna kunna vi ej heller ingå. Jag ser i dem verk af den högsta och älskvärdaste intelligens och räknar på alla kunniga och välsinnade musikvänners anslutning till den åsigt, att den öfverhandtagande ringaktning för en mästare, hvilken såsom få andra varit ledd af de renaste och sundaste principer, bör bekämpas med alla kritikens vapen. Vår moderna musik skulle i många hänseenden vara mera normal, om den ville taga honom till mönster i afseende på ideernas kraft och klarhet, naturligtvis ej genom andefatligt kopierande af hans vändningar och egendomligheter. Att underskatta Mendelssohns konst var för öfrigt redan tidigt brukligt. I Leipzig blef på den tid, då Mendelssohn och Schumann verkade tillsammans vid det nyligen grundade konservatoriet, en nästan fanatisk afgudadyrkan bedrifven med Schumann af de yngre tonkonstnärerna. En viss Hirschbach utgaf då ett musikblad med titel »Repertorium», hvilket hade till hufvuduppgift att gränslöst misshandla Mendelssohn. Hvar och en yngling med långt hår och — kort hufvud utöste här sitt missnöje med honom. Repertoriet och dess utgifvare lefde dock ej länge. Med en anekdot om Mendelssohn afslutar Ehlert sin uppsatts om honom i »Deutsche Rundschau»; vi intaga den här.

Då den sjuttioårige Mendelssohn skrifvit ouverturen till »Midsommarnattsdrömmen» gick han en dag upp med sitt partitur till den trettiofem år äldre Spontini, som då bodde vid Gensdarmenmarkt. Då Mendelssohn hade slutat spela, tog Spontini den unge komponisten och förde honom till fönstret, pekande på ett af de berömda tornen midt emot och sade: »C'est trés joli, mon cher. Mais il vous faut des idées grandes, comme celle coupole la».

Hvar är nu Spontinis »stora ideer», hvar hans »Nourmahal», hans »Cortez», hans »Olympia»? Icke en gång »Vestalen» höra vi längre med oblandad njutning.

»Men de »små» ideerna i »Midsommarnattsdrömmen»?

Jakob Ludvig *Felix Mendelssohn-Bartholdy*, sonson till den store filosofen Moses M., föddes i Hamburg d. 3 febr. 1809. Hans fader, en rik bankir, som öfvergick till kristendomen, flyttade tre år efter Felix's födelse till Berlin. Den unge Mendelssohn (han vidfogade sedan modrens namn till fädernenamnet) visade tidigt stora anlag för musik och teckning och hade lyckan att växa upp i ett högt bildadt och konstälskande hem. Han fick till lärare i musikens teori sångakademiens direktör Zelter och i pianospel den på sin tid berömde Louise Berger samt efter honom Moscheles; under ett uppehåll med fadern i Paris 1816 åtnjöt han äfven undervisning af den berömde pianisten fru Marie Bigot; i violin undervisades han af Henning. Han gjorde ovanliga framsteg, och vid 15 år hade han redansett sin fjerde opera uppföras i en enskild familjekrets. Endast 9 år gammal uppträdde han offentligt som pianist och inträdde året derefter som altist i Sångakademien. I hemmet utfördes hvarje söndag musik, hvarvid en liten orkester medverkade och härigenom befordrades i hög grad den unge musikerns kompositionstalang, då han hade så godt tillfälle att få sina tonsättningar utförda. Från 1820 daterar sig hans regelmässiga kompositionsverksamhet. Året 1821 var för den unge Mendelssohn betydelsefullt; han gjorde då genom Zelter bekantskap med Göthe i Weimar och C. M. v. Weber, hvilka gåfvo honom nya väckelser.

Hans uteslutande rigtning åt tonkonsten blef bestämd efter ett besök med fadern i Paris 1825, då han med heder genomgick ett prof för Cherubini och fick af denne mycket beröm samt gjorde bekantskap med de förnämsta musiknotabiliteterna derstädes. 1827—29 besökte han, utrustad med klassisk bildning universitetet i Berlin och samma år uppfördes i denna stad hans enda offentligen gifna opera »Die Hochzeit des Gamacho», som ehuru väl emottagen snart nedlades (Spontini var honom ej bevågen). Två år derefter utförde Mendelssohn sitt berömda storverk: uppförandet af Bachs »Matteus-Passion», som ej gifvits sedan dennes

död. Samma år besökte M. England, hufvudsakligen dertill föranledd af Moscheles (bosatt der 1821—45), och fick i London på en konsert af Filharm. sällskapet uppförd sin C moll-konsert och ouvertyr till »Midsommarnattsdrömmen». Från England utgick först hans stora rykte som tonsättare. Efter en resa till Skottland återvände han till London och blef der länge fjettrad vid sjukbädden genom skada i sitt knä, hvarigenom han ock hindrades från att närvara vid sin så högt älskade syster Fannys bröllopp i Berlin med målaren Hensel. 1830 företog han en längre resa till Rom, der han komponerade bl. a. Göthes ballad »Die erste Walpurgisnacht», besökte vidare Neapel, Schweitz samt återvände hem 1832 öfver Paris. Derifrån begaf han sig till London och dirigerade här sin i Skottland inspirerade, nu fulländade ouvertyr »Hebriderna», spelade sin G moll-konsert och sitt H moll-capriccio och utgaf 1:a häftet af »Lieder ohne Worte.» Hemkommen till Berlin sökte han den efter Zelter lediga dirigentplatsen vid Sångakademien, men förbigicks af Rungenhagen. I stället blef han vald till dirigent vid nederrheinska musikfesten, i Düsseldorf och derstädes efter ett nytt besök i London engagerad som »städtischer musikdirector». Han dirigerade 1835 äfven musikfesten i Köln och engagerades samma år som kapellmästare vid Gewandhauskonserterna i Leipzig. Hans omfattande musikaliska bildning, hans stora förmåga som dirigent och tonsättare gjorde honom snart till medelpunkten i Leipzigs och dermed hela Tysklands musikverld, och han hade här ett kraftigt understöd i Ferdinand David som 1836 bosatte sig här som konsertmästare. Jemte honom, Rob. Schumann m. fl. grundade han här under sachsiska konungens beskydd det berömda Leipziger konservatoriet 1843. År 1836 utnämndes han till hedersdoktor vid universitetet derstädes och gifte sig följande år med Cecilia Jeanrenaud, dotter till en hugenottprest. Hans äktenskap med henne var särdeles lyckligt och välsignades med fyra barn, Karl, Marie, Paul och Felix. I Düsseldorf uppförde han 1836 sitt oratorium »Paulus» som mottogs med entusiasm och snart gjorde sin rund i Tyskland. Efter upprepade försök af kon. Wilh. IV att fästa honom vid Berlin öfverflyttade han dit 1841 och komponerade musiken till »Antigone» men vände snart åter till Leipzig. 1842 finna vi honom åter i Berlin, utnämnd till generalmusikdiriktör, äfvenså 1845, då han der anförde musiken till sin »Oedipus» och »Athalie». Han vistades för öfrigt i Leipzig med undantag af de nämnda besöken i Berlin och ett uppehåll i Frankfurt vintern 1844—45. Sin s. k. »skottska symfoni» fullbordade han 1842 och uppförde 1846 oratoriet »Elias» samt fragmenten till oratoriet »Christus» och operan »Loreley». 1847 bragte han sitt stora »Lauda Sion» till utförande i Lüttich och festsången »An die Künstler» i Köln. Samma år d. 4 nov. afled han i Leipzig efter ett nervslag, som var förorsakadt af öfveransträngning och sorg öfver hans syster Fannys i maj samma år timade frånfälle.

Af Mendelssohns talrika kompositioblefvo op. 1—72 tryckta under hans lifstid, op. 73—119 efter hans död jemte flera utan opusnummer. Hans verk finnas nu i original eller arrangement i en mängd vackra godtköpsupplagor.

Vi sammanföra här en förteckning af hans förnämsta verk. Utom de nämnda oratorierna »Paulus» och »Elias» hafva vi då ouvertyrerna: till »Midsommarnattsdrömmen», op. 21; »Hebriderna» (»Fingalshöhle») op. 26; »Meerestille und glückliche Fahrt», op. 27. »Das Märchen von der schönen Melusine», op. 32; »Ruy Blas», op. 35; »Trompetenouverture», op. 101; d:o en för harmonimusik, op. 24; — Musiken (körer etc.) till »Antigone», op. 55; »Die erste Walpurgisnacht», op. 60; »Ein Sommernachtstraum», op. 61; »Athalie», op. 74; »Oedipus auf Kolonos», op. 93 — fem Symfonier: C moll, op. 11; A moll, (skottska) op. 56; A dur (italienska), op 90; D dur (Reformations-S.) op. 107 och en symfonikantat: »Lobgesang», op. 52. — Violinkonsert med ork., op. 64; — för piano med ork.: konserterna i G moll, op. 25 och D moll, op. 40; H moll-capriccio, op 22; Rondo brillant, op. 29 och Serenade, op. 43. — Kammarmusik: för stråkinstrument: Oktett, op. 20; qvintetter, op. 18 och 87; qvartetter, op. 12, 13, 44 (3—5), 80, 81; med piano: sextett, op. 110; qvartetter, op. 1, 2, 3; trior, op. 49, 66. — Violinsonate op, 4; 2 Violoncell-sonater, op. 45, 58 och ett häfte »Variations concertantes» för violoncell och piano, op. 17. Talrika äro pianokompositionerna, hvaribland må nämnas »Variations serieuses,» op. 54, »Lieder ohne Worte», »Kinderstücke» op. 72; Capriccios; 4 sonater, op. 6, 28, 105, 106; Fantasier, preludier och etyder, variationer m. m.; — för orgel: 6 sonater, preludier och fugor. — 82 sånger med piano; 10 duetter, 28 blandade qvartetter, 17 mansqvartetter, 2 festkantater, 6 »Sprüche» för 8 stäm. kör, 8 psalmer (2, 22, 42, 43, 95, 98, 114, 115) för soli, kör och orkester; motetter etc. — 2 konsertstycken för klarinett, bassetthorn och piano, m. m. samt bearbetade stycken af Händel och Bach.

Mendelssohns bref äro utgifna i flere samlingar. Biografier öfver honom äro utgifna af Lampadius, Benedict, Schubring, Devrient och hans äldste son Karl, F. Hiller m. fl. Ett stort antal mindre biografier af Polko, La Mara, Reissmann m. fl. ha också blifvit utgifna öfver den berömde tonmästaren.

Vid Felix Mendelssohns bår.

Ur en matronas lefnadsminnen.

Då jag den 5 november 1847 inträdde i det rum, der qvinliga lärjungarne vid Leipzig-konservatoriet undervisades i komposition, stod *Niels Gade* vid fönstret och höll en näsduk för sina tårdränkta ögon.

»Hvad har händt?» frågade jag försträckt.

»Felix Mendelssohn dog i går afton!»

Äfven jag blef djupt gripen af sorgposten. Om jag än icke var personligt bekant med Mendelssohn, så var jag likväl sedan längre tid förtrogen med större delen af hans verk och värderade genom dem mästaren. Och när helst jag i Berlin eller Leipzig sammanträffade med musikvänner, som kände honom närmare, fick jag endast höra entusiastiskt beröm öfver den nu hädangångne. Hans personliga älskvärdhet, hans trogna, hängifna vänskap, hans afundsfria erkännande af andras förtjenster, hans ideala sinne prisades lika högt som hans ovanliga musikaliska begåfning.

Till förberedande af en honom värdig sorgfest trädde vänner och musikkunniga genast tillsamman, och repetitionerna — i hvilka konstbildade dilettanter ur åtskillliga musikföreningar, Thomaskören och konservatorieeleverna deltogo — begynte redan samma afton. Ja, så utomordentlig ansågs den förlust, som hela staden lidit genom detta dödsfall, att en deputation af mästarens beundrare begaf sig till styrelsen för Stadtteatern och sökte utverka att teatern stängdes den dag sorgfesten skulle ega rum — det var på en söndag. Styrelsens svar var både värdigt och klokt. Den förklarade att hur betydande man den döde än varit och hur mycket han än förtjente att äras för sina stora förtjenster om den ädla tonkonsten, särskildt i Leipzig, så fans det dock tusentals menniskor der, för hvilka Felix Mendelssohn som musiker ej hade någon betydelse, och att neka dessa en förströelse på söndagen ville styrelsen ej besluta sig för men ville se till att ett stycke af allvarligare art den dagen blef gifvet.

Efter slutet af första repetitionen gingo konservatorieeleverna till sorgehuset, der mästaren redan låg på sin »lit de parade», för att ännu en gång få skåda dragen af den älskade läraren och konstnären. Man uppmanade mig att följa med dit, men jag afböjde det, då jag ej känt Mendelssohn. När jag blef ensam satte jag mig ned och spelade ouvertyren till »Hebriderna», en af de skönaste musikstycken jag känner. Jag hade just slutat det och var färdig att gå hem, då en ung violinspelare, med hvilken jag en gång har utfört Hummels qvintett, inträdde och sade: »Fröken, jag kommer för att hemta er; ni *måste* se Felix Mendels-

sohn, aldrig har jag sett ett sådant drag af förklaring i ett menniskoanlete.»

Jag fann intet lämpligt ord för att motivera ett nytt afslag och följde derför, ehuru ogerna, med honom. Döden var för mig någonting underligt, ohyggligt; jag hade ännu aldrig stått vid en kär varelses bår, tanken på förgängelsen uppskakade mig i djupet af min själ. Jag hade uttalat ordet »död», som hvarje annat ord i språket, men — med den friska lifskälla som då qvällde inom mig — var betydelsen af det ordet helt dunkelt för mig. Det gifves en tid då vi alldeles vända vår tanke bort från ett slut, då en fullhet af kraft arbetar inom oss, hvilken kommer döden att synas oss hemsk och onaturlig. Och jag skulle nu se ett offer för hans härjningar! Under sådana känslor beträdde jag rummet, der det dödliga omhöljet af Felix Mendelssohn hvilade.

Odlingen och det luxuösa användandet af blommor hade då ej nått den höjd, som i vår tid, och doften af rosor och violer, som här strömmade emot mig, föreföll mig derför underbar. Wilhelm Hensel, målarartisten, enkling efter Mendelssohns liksom han sjelf högt begåfvade och musikaliska syster Fanny, som dött på våren samma år, hade ordnat likrummet, der vaxljus i höga kandelabrar spridde en rik belysning.

Långsamt, dröjande närmade jag mig för att betrakta den döendes drag, Med hufvudet hvilande på hvita atlaskuddar och bekrönt med välförtjent lager, medan hela gestalten för öfrigt var höljd af blommor, låg den aflidne der, och en känsla öfverföll mig, lika ny som högtidlig. Hans drag, der han låg, talade om en salig hvila, en frid, som icke var af denna verlden. Här fans intet som kunde förvirra eller ängsla sinnet. De fina, nästan till ett förklaradt leende dragna läpparne, tycktes säga: »Hos mig är ljus; I alle vandren i mörkret!» Jag kunde knappast lösslita mig från den ädla, för mig oförgätliga bilden och lemnade först min plats, då jag såg att andra väntade på att få intaga densamma. —

På söndagen klockan 4 satte sig det storartade liktåget i rörelse, hvilket skulle föra den döde till universitetskyrkan. Alla gator och platser, som tåget passerade, voro uppfylda af menniskor och det började redan skymma, då det hann fram till kyrkan. Den stora midtelgången var fri från folk och vid slutet af densamma nedsattes på en katafalk den med palmer och praktfulla blommor betäckta kistan.

Nu brusade orgelns toner genom kyrkans hvalf; de harmoniska tonvågor, kvilka så ofta lydt mästarens trollstaf, strömmade nu fram öfver hans bår! Efter ett preludium ur »*Antigone*» hvari musiken skildrar mottagandet af Haimons lik, sjöngs koralen »Erkenne mich mein Hüter». Textorden: »Wenn ich einmal soll scheiden» lemnade visst intet öga tårfritt. Derpå följde koralen ur »Paulus»: »Dir, Herr, dir will ich mich ergeben» och så ett minnestal af predikanten Howard; efter kören ur »Paulus»: »Siehe, wir preisen selig, die erduldet haben» lästes välsignelsen,

Nu kom den mest gripande delen af festen; i outsägligt rörande toner ljöd ur Bachs Matteus-Passion, som den tjuguårige Mendelssohn d. 11 mars 1829 efter dess hundraåriga hvila kallade till nytt lif, kören

Vi sätta oss med tårar neder
Och ropa dig i grafven till:
Somna ljufligt, somna still! . . .

Det var afskedshelsningen till den dyre hädangångne, från hvilken man nu för sista gången skildes. »Somna ljufligt, somna still!» upprepade nog mången inom sig med tårade ögon, då de sista tonerna af sorgfesten ledsagade menniskorna vid deras långsamma tåg ur kyrkan.

—◇—

Ur

August Södermans

Resebref.

Dresden den 21 sept.
kl. 1/2 3 e. m.

Min kära Eva!

Denna gång får du sorgliga underrättelser från mig. Nyss hemkommen från några dagars resa i Sachsiska Schweitz möttes jag vid jernvägsstation af den underrättelsen att K. hofteatern stod i ljusan låga — kl. var då 1/2 1 e. m. och sedan jag satt upp min nattsäck på mitt rum for jag genast till teatern (den *vackra* teatern) — och såg nu deraf endast en rykande ruin. Detta har på mig gjort ett så gripande, obehagligt intryck att du får förlåta ett rysligt tråkigt bref. Elden utbröt kl. 3/4 12 (genom gasexplosion) och innan timmens slut låg hela den granna byggnaden i aska. Det lär icke ha funnits någon menniska på sjelfva scenen (der explosionen lär ha skett) utan endast en pianorepetition (Ernani) på sångrummet, och Rietz och Labatt, som voro derinne, räddade sig i förskräckelsen genom fönstret. Nu står hela denna vackra teaterpersonal på »bara backen», såvida icke genast energiska mått och steg tagas. Jag kan ännu icke lemna några vigtigare underrättelser om den olyckliga historien, om hvilken du troligen innan du läser detta, får underrättelse genom tidningar.

Kl. 9 e. m.

Du får förlåta mitt afbrott, men jag var så altererad af den sorgliga händelsen, att jag ej kunde hålla mig hemma. Just nyss träffade jag Grützmacher och han sade mig: att hvad orkestern angår, så har den långt till terminens slut och kan för öfrigt uppehålla sig genom konserter m. m., men sujetterna stå, utan H. Majest. Konungens godhet, på bara backen.

I går den 20 voro Jacobson och jag (vi hafva gjort resan till Schweitz tillsamman) ute på en fotresa. Vi började vår promenad kl. 1 — klättrade uppför klippor och branter ett par mil in i landet (utan vägvisare) — följden uteblef icke länge. Kl. 8 då det redan var alldales mörkt befunno vi oss, i kolsvarta mörkret, ännu midt i skogen bland berg och moras och kunde icke leta oss ut derifrån. Felet var mitt, ty jag påstod att »nog hittar vi ut någonstans» — men det gjorde vi icke. Det var så svart så vi ej sågo handen för ögonen, det började bli kallt och dimmigt, vi hade inga öfverrockar, Jacobson var sjuk af förskräckelse. — Vi hade redan öfvergifvit allt hopp att komma till någon bebodd trakt, och beredda att tillbringa natten i skogen under ett särdeles angenämt regn som då började — då vi fingo sigte på en liten gångstig, ungefär en half aln bred, och beslöta att följa den. Vi kommo in i skog och mark ännu värre, men vi hade ingen annan råd än att följa denna väg. Till slut började den dock att bära något *utföre* hvilket gaf mig hopp att vi åtminstone kunde uppnå floden *Elbe*. Det bar af utför berg och backar på händer och fötter, allt som det föll sig i mörkret — och ännu tackar jag ödet som icke lät oss båda två ramla ned i något bråddjup. Således efter 6 à 7 timmars promenad uppnådde vi ändtligen floden och voro räddade. Men nu hade vi ytterligare 2 timmars gång för att komma till nästa by: *Schandau*, der vi fingo natthärberge. Jag vill icke tala om sönderslitna byxor och stöflar m. m. men våra fattiga kroppar voro så medtagna af mattighet och törst att vi knappt kunde sofva på natten. Jag kryade snart upp mig, men Jacobson är ännu dålig. Jag är rädd att han öfveransträngt sig. Han är icke så stark. Emellertid var resan bland de intressantaste jag haft. Vi voro på alldeles okända, obanade vägar. Inga hus, inga menniskor — öde trakt, den mest storartade, granna natur man kan tänka sig och så länge vi icke hade följderna af vårt lättsinniga lefverne för ögonen så var det naturligtvis stormande förtjusning. Jag är rätt glad att nu vara hemma i lugnet, men tror dock ej att jag, i följd af ansträngning och den obehagliga öfverraskningen, som mötte oss då vi kommo hem, kan riktigt repa mig på ännu några dagar.

* * *

Dresden den 31 okt.

Nu, mitt gudomliga lilla sockerskrin, kan du tacka för *nådigt straff*, men så går det då man negligerar sin lilla man, utaf hvilken man är så tillbedd

och idealiserad — ty då får man alltid besanna det gamla ordspråket: »hårdt mot hårdt sa' käringen slog skall'n i väggen.»

Du säger att du ej har råd att skicka mig tidningar. Min englavän, jag skall skicka dig penningar för både bref och tidningar — blott jag sjelf får några — jag menar penningar — ja tidningar också. Men oaktadt alla mina uppfordringsbref både till Stockholm och Wien, så har det ännu icke lyckats mig att få ett runstycke från någondera hållet. Min vän Labatt är en för —, ja det kan vara detsamma; jag får i alla fall resten af mitt stipendium i nästa månad och då kan jag nog draga mig fram. Du talar oupphörligt om min »*resa till Paris*» — tror du att det växer *tid* och *penningar* på träden? Nej, min älskade vän, om jag också *derigenom* skulle ställa mig aldrig så väl hos vår »publik» — så kan det dock icke hända mig (som *tänkande* menniska) att jag uppoffrar *minst* en månad af min arbetstid, som jag så väl behöfver, samt *minst* 700 Rdr Rmt af min kassa, som jag *ändå bättre* behöfver, för att fara till ett *narraktigt* hål och ha *tråkigt*. Jag har redan haft nog af *Wien* och den lär dock vara tio gånger bättre än Paris. Jag har föröfrigt sagt dig min »trosbekännelse»: jag *vill* och *skall utan puffar* komma till målet.

Jag har aldrig skött min kropp så noga som nu, jag tar till och med ibland kalla öfversköljningar, hvilket jag förr aldrig kunnat tåla, samt hvarje dag min dugtiga promenad — derför är jag också frisk som en nötkärna. Nu kanske det skulle roa dig att få veta något om mitt »husliga» lif. Precis klockan 7 hvarje morgon stiger jag upp, sköter min vackra kropp, hvarefter mitt rum blir städadt. Derefter läser jag dagens tidningar, som skickas mig hvarje morgon, och sedan öppnar jag fönstren och ger mina foglar mat. Du bör veta att jag utanför ett af mina fönster har en liten balkong der jag har en hel mängd af blomkrukor (resedor och rosor), och då klockan är ½ 9 så komma alla mina små sparfvar och vilja ha sin frukost och om jag då icke passar på och öppnar åt dem så hålla de ett hiskligt väsen. De äro nu så vana vid frukostbjudning, att de komma ända in i mitt rum och leta efter brödbitarna. Derefter gör jag vanligen min promenad, som ibland kan sträcka sig ganska långt, samt derefter går jag hem och sätter mig att arbeta till kl. 2, då jag vanligen äter min middag *hemma*, som min lilla värdinna lagar, mycket god, åt mig (efter mitt eget recept).

Du bör äfven veta att jag är en lycklig ost, ty min värdinna (var nu lugn ty hon är en 37—38 år och *icke* vacker, men *snäll*) har en *betydlig* klockarkärlek till mig. Det hände till ex. för någon tid sedan att jag kom tillsamman med ett par norrmän och vi sutto på en restauration till klockan ½ 1 på natten. När jag kommer hem till min port så märker jag att jag glömt mina nycklar. Jag ringde på portklockan (obs. att tyskarne gå till sängs kl. 9) men trodde mig dock få glädjen att logera på något helt annat ställe öfver natten. »Hast du mir gesehen» det varade icke ½ minut förr än min lilla värdinna kom, med andan i halsen, utför trappan och öppnade — med den förfrågan, hvad som hade händt mig? ty att *jag* kunde vara ute till ½ 1 utan att något hade *händt* mig, det kunde hon icke fatta — och hon kunde icke sofva af bara ångest. Ser du bara! För öfrigt äter jag min sköna middag hemma för 3 à 4 groschen (12 à 16 skilling), allt af bara vänskap.

Sedan jag ätit min middag brukar jag taga en liten promenad kring gatorna för att se på de vackra Dresdnerskornas smägtande ögon. Sedan skrifver jag på eftermiddagen, och så går jag på någon konsert, här är nu konsert eller kammarmusiksoireer *hvarje* afton och detta är mig mycket angenämare än deras opera. Då nu dertill kommer att dessa konserter äro af *prima* slag, så kan jag verkligen skatta mig lycklig att denna vinter få vistas i Dresden.

Jag får avertera att i morgon är *stor skandinavisk festmiddag* hemma hos Aug. Söderman. Du kan icke vara med ty bjudningen kommer för sent, men den blef först i går afton beslutad. Jag har nemligen för några dagar sedan gjort bekantskap med en, nyligen till Dresden anländ, juris kandidat och hans hustru, en qvinna om 19 år med de gudomligaste ögon och rätt fram och älskvärd så att — akta dig! Äfven har jag förut sagt dig att jag gjort bekantskap med ett par andra norrmän (kandidaten och hans fru äro äfven från Norge) tvenne bröder Jensen (millionärer för resten) som blifva här ända till nästa år. Vi hafva på sednaste tiden börjat umgås mycket hjertligt och »snakker norsk og trækker vaar domino» så att jag i rappet icke hvarken kan tala eller skrifva mitt eget modersmål, hvilket äfven kan synas af detta märkvärdiga bref. I går afton voro vi allesammans på aftonens konsert samt gingo derefter på ett hotell och spisade vår qväll. Sedan spelade herrarne sitt schackparti — samt jag och frun domino. Under tiden berättade hon mig att de kommo från Köpenhamn, der de hade sett »Brölloppet på Ulfåsa» 2:ne gånger, och när hon fick veta att det var jag som skrifvit musiken så höll hon på, att midt för sin mans näsa falla mig om halsen. Hon sade att *begge* gångerna så hade bröllopsmarschen under öppen scen gjorts da capo. För öfrigt trakterade hon mig med att sjunga den utantill. Som nu herskapet samt och synnerligen voro mycket nyfikna på mina biffstekar och Champignioner och som lilla fruns man skall anträda sin resa om onsdag — så stälde jag till en stor festmiddag i morgon, hvilket härmed ytterligare averteras.

Jag har färdigkomponerad *1:sta afdelningen* af »Signe lill», som drager den lilla nätta tiden af *en timma och fem minuter* och den är 3:ne afdelningar lång — räcker således en hel afton. Föröfrigt mår jag som en gud och är vid det brillantaste lynne, det enda som oroar mig är, att det ser litet »glest» ut i plånboken — »klent uppehälle sa skräddarn, sväljde byxknappen». — Tusen kyssar från din egen

August.

Ny pianoklaviatur.

Den i Berlin bosatte pianisten Emil Olbrich har uppfunnit en ny klaviatur eller rättare omändrat den gamla på ett sätt, som undanröjer åtskilliga svårigheter hvilka nu förekomma vid fingrarnes flyttning från under- till öfvertangenter och tvärtom. Det medel hr Olbrich använder är mycket enkelt. Uppfinnaren anbringar å undertangenterna på det ställe, der de långa fingrarne träffa tangenten när tummen ligger på en öfvertangent, en upphöjning som skjuter upp högre än öfvertangenten. Genom denna upphöjning förvandlas undertangenterna till öfvertangenter, och dessa få karaktären af undertangenter. Hvarje tangent har på det sättet en dubbel betydelse: den kan efter behof användas som öfver- eller undertangent och tummens fria begagnande på öfvertangenterna är derigenom möjliggjordt. Man kan nu spela skalor och fortlöpande ackord på gamla viset, men man kan också bilda sig helt nya fingersättningar t. ex. en sådan som i C dur; alla drillar kunna göras med hvilka fingrar man behagar, alla tersdrillar med den korsade fingersättningen 2—3, 1—4 eller 1—5, kromatiska tersskalor med en hand hela vägen med 1—3, 2—4 etc. Det är naturligt att en stor lättnad härigenom beredes i sådana fall, der svårighet för tummens placering på öfvertangent vid fortlöpande och hastigare rörelse förefinnes. Men uppfinnaren går ännu längre. I det han finner sig nödsakad att äfven låta tummen draga nytta af höjningen, måste han något förlänga klaviaturen bakåt genom att framrycka den. På denna förlängning höjer han äfven öfvertangenterna men endast au niveau med undertangentshöjningen och kan på så sätt utföra kromatiska glissandos och underlätta åtskilliga andra kromatiska figurers framställning. Klaviaturen utvecklar sig sålunda från diatonisk till kromatisk. Uppfinnaren har tagit pa-

tent på sin nya konstruktion och man är nu ganska nyfiken att få se ett instrument med denna nya klaviatur. Ett sådant lär snart blifva färdigt.

Musikpressen.

På Hofmusikhandlaren Carl Warmuths förlag i Kristiania har utkommit:

för piano;

Sörgemarsch til minde om Johannes Brun. Pris. 0,50.

Sörgemarsch over Joh. D. Behrens, komp. af Otto Winter-Hjelm;

för solosång:

Lokkeleg (fra Foldalen), arrang. af Agathe Backer-Gröndahl för sång med piano.

Huldre aa en Elland, folkevise, arrang. för sång med piano af L. M. Lindeman. Pr. kr. 0,50;

för manskör:

»*Tord Foleson*», dikt af Per Sivele, kompon. for mandskør med tenor-solo af Johannes Haarklou, tilegnet Handelsstandens Sangförening. Pris Partitur kr. 1.

De båda sorgmarscherna äro ganska vackra och stämningsfulla. Folkvisorna äro till sin stil bekanta och väl arrangerade. Haarklous »Tord Foleson» (F moll) af större omfång, synes taga sig väl ut i föredrag af en större manskör. På titelbladet erinras att afskrift af stämmor till bruk vid uppförandet anses som eftertryck och blifver åtalad, enl. lagen af 8 juni 1876.

Från Scenen och Konsertsalen.

Kgl. Operan. Mars 16, 21, 29. Delibes: *Lakmé*. — 17 Offenbach: *Hoffmans sagor* (Olympia-Antonia-Stella: fru Östberg, Niklas: frk. Jungstedt; Hoffman: hr Lundmark; Lindorff-Coppelius-D:r Mirakel: hr Linden; Andrés-Cochenille-Franz: hr Nilsson; En andesyn: fru Strandberg; Crespel: hr Sellergren). — 18, 24. Boito: *Mefistofeles* (Margareta, Helena: frk. Oselio; Faust: hr Ödmann). — 19, 23, 25, 27. Rossini: *Barberaren i Sevilla* (27/3 Figaro: hr Bjarne Lund, 1:a debut. — 175:te föreställningen å kgl. operan). — 22 Gounod: *Faust* (Margareta frk. Oselio, Faust hr Strandberg). — 26 Bizet: *Carmen* (Carmen: frk Oselio; Don José: hr Ödmann). — 30. Meyerbeer: *Robert af Normandie* (200:de ggn). — 31. Gounod: *Romeo och Julia* (frk. Ek hr Ödmann).

Vasa-Teatern. Mars 15—25, Sullivan: *Mikadon*. — 27. Behrens Herm. jun.: *Prinsessa för en dag* (Lazarillo: frk. Anna Pettersson, som gäst; Teresina, Lola: frökn. Ekström, Johnson; Vicekonungen i Neapel, Bricoli, Carlo, Don Filopimpolo de Smuttatoros, Cuccamaffa: hrr Lundin, Lundahl, Klinger, Åkerblom, Strömberg — m. fl.)

Vetenskaps-akademien. Mars 24. *4:de kammarmusiksoarén* af hrr Aulin, Sjöberg, Carlson och Bergström. 1) Valb. Aulin: Stråkqvartett, E moll (manuskr.), 2) Rubinstein A.: Sonat för Violin och Piano (frök. Carlheim-Gyllensköld, hr Aulin), 3) Grieg: Stråkqvartett, G moll.

Musikal. akakademiens orgelsal. Mars 30. Kammarmusik matiné af hrr Aulin. Sjöberg, Bergström och Carlson. 1) Haydn: Stråkquartett, F dur, 2) Tschaikowsky: Andante ur D dur-stråkqvart.; Cherubini: Scherzo ur Ess dur-stråkqvart., 3) Sgambati: Stråkqvartett, Dess dur.

Fröken Oselios gästspel fortfar ännu, såsom man ser. Två operajubileer hafva inträffat under senaste tiden, i det »Barberaren i Sevilla» gifvits för 175:e och »Robert af Normandie» för 200:e gången. Rossinis »Barberaren» kommer dock säkerligen att en gång hinna upp och gå förbi Meyerbeers »Robert». I den förstnämnda har hr Bjarne Lund debuterat som Figaro. Herr Lund har studerat dels för sångaren Th. Lammers i Kristiania, dels med understöd af kon. Oskar för prof. Schimon i München, Han tillhörde någon tid Nya teatern här och har under några år varit ledare af ett operasällskap, som vunnit beröm för sina prestationer i landsorten samt äfven i Norge och Finland. Herr Lund har en stark och god röst, bra figur och scenisk förmåga hvarför han torde kunna blifva till nytta vid vår operascen. Hans sång är emellertid nu alltför jemnt forcerad och lider brist på tillbörlig nyansering, fel som dock kunna afhjelpas. Operan går nu förträffligt. Fröken Petrinis Rosina har gjort betydande framsteg i spelet och sjunger förtjusande med en öfverlägsen koloratur. Med mera konsekvent ihållande af Bartholos komik skulle herr Strömberg äfven vara förträfflig; nu skiner hans egen person litet för mycket igenom understundom.

På Vasateatern har den lustiga» Mikadon» hunnit till 60:e föreställningen och fått lemna rum för H. Berens' operett »Prinsessa för en dag», som blifvit rätt väl emottagen. Vi ha ännu ej fått tillfälle att göra bekantskap med »Prinsessan».

De abonnerade kammarmusiksoaréerna af hr Aulin m. fl. ha afslutats med den 4:e, hvars program synes här ofvan och efterföljdes af en extra i Musikal. akademiens orgelsal, denna dock fåtaligt besökt. Söndagsmatinéer i Musikal. akademien ha ofta otur med sig. Å 4:e kammarmusiksoarén vann duetten af Rubinstein största bifallet. Den vackra kompositionen utfördes med särdeles bravur af fröken Carlheim-Gyllensköld och hr Aulin, man kunde endast anmärka att den uppslagna flygelns tonstyrka var för mycket dominerande. En ny stråkqvartett af fröken Walb. Aulin visade, mer än hennes förut gifna, goda studier och kompositionstalang men föreföll något oklar och ej särdeles originel i uppfinningen. Utförandet kanske äfven hade sin del deri, att man vid detta första åhörande tyckte verket vara något dunkelt. Griegs förut gifna, mycket originelt »griegska» g-moll-stråkqvartett mottogs med välförtjent bifall. Vid matinéen å Musikal. akademien fick man höra en herrlig stråkqvartett af fader Haydn och som antipod till denna Sgambatis förut gifna qvartett, som vann vid återhörandet. Ett par mindre nummer ur qvartetter af Tschaikowsky och Cherubini, utförda emellan de ofvannämnda, väckte varmt bifall i och för sig genom sitt vackra musikaliska innehåll och äfven genom utförandet.

Från in- och utlandet.

Kgl. Operan. Mozarts »Figaros bröllop» är under inöfning för att med det snaraste gå öfver scenen. — Påskdagen gifves här symfonikonsert, hvarvid utföres 1 Henriques: ouvertyr »Olaf Tryggvason»; 2 Henneberg: konsert för piano och orkester (A-moll); 3 Wagner: Förspel till 3:e akten ur »Mästersångarne»; 4 Beethoven: Sinfonia erocia (n:o 3, Ess. d.). Herr Henneberg utför sjelf pianopartiet i sin konsert. — Porträttsamlingen i operafoyern har nyligen fått en värdefull tillökning i ett porträtt af Signe Hebbe måladt af hennes väninna, den värderade konstnärinnan Adelaide Leuhusen f. Valerius. Porträttet framställer frökon Hebbe i stående ställning, halft vänd mot åskådaren, med högra handen omslutande en notrulle; den vänstra armen faller ledigt ned utefter sidan. Drägten är helsvart och ett ljusblått band kring halsen gör en särdeles god effekt mot den mörka klädningen.

Filharmoniska sällskapet gifver sin tredje abonnementskonsert såsom en matiné den 20 april. Programmet upptager Griegs »Olof Trygvason» för soli, kör och orkester och Halléns »Styrbjörn Starke» för manskör och orkester. Den Meissnerska orkestern lär, förstärkt, komma att medverka vid denna konsert.

Fröken Märta Petrini gaf i söndags en konsert i Sköfde med biträde af violinisten Woltmann och pianisten Möllersten. Sångerskan sjöng saker ur »Faust» och »Lakmé», Ave Maria och en folkvisa Bifallet vittnade om den högsta entusiasm.

Organisttjensten i S:t Jakob. På förslag till denna plats ha uppförts 1 t. f. läraren vid musikkonservatorium organisten A. V. Bergenson, 2 organisten G. W. Pettersson och 3 organisten G. F. Blomquist.

Hr Axel Rundbergs matiné påskdagen i Berns' salong bjuder på ett särdeles intressant program med flera nyheter för vår musikpublik. Konserten inledes med Erosqvartetten ur Men-

delssohns »Antigone» och afslutas med recitativ och duett ur »Den Stumma» (»O frihetskänsla, helga flamma»), utförd af 30 sångare, bestående af operaartister och några af hufvudstadens förnämsta sångare, hvilket nummer här ej förut gifvits och första gången utfördes å Pasdeloups afskedskonsert å Trocaderosalen i Paris. Bland nyheter märkas för öfrigt aria samt duett ur den ansedde italienske komponisten Marchettis »Ruy Blas», aria ur »Hamlet» af Thomas och duett ur Wagners »Die Walküre», utförd af fru Östberg och herr Lundqvist. Fröken Petrini sjunger Delibes »Les filles de Cadiz», bekant från fru Pauline Luccas konserterande härstädes; herr Ödmann föredrager Hallströms »La Sorrentina», som med så stort bifall sjöngs af honom på hans och Salom. Smiths matiné d. 23 febr. Frök. Wolf utför ett par henne tillegnade sånger af Sjögren (»I drömmen du är mig nära») och fröken H. Munktell (»Mellan himmel och haf») och hr Lundmark biträder med sånger af Josephson och Kjerulf. Duetten ur »Ruy Blas» utföres af fru Heintze och konsertgifvaren.

Fröken Anna Pettersson, Den omtyckta operettsångerskan, förbereder till söndagen d. 13 april en matiné på Svenska teatern, då bland annat kommer att gifvas, troligen för sista gången på längre tid, den roliga operetten »Kolhandlarne», vidare en enkom för tillfället samt för frk. Pettersson och fru Ellen Hartman af en känd förmåga skrifven pjes, sångnummer af framstående artister m. m.

Göteborg. En kyrkokonsert gafs här den 12 mars af fröken *Malvina Lundberg,* elev till organisten frk. Frida Andrée med biträde af sångerskan fru Axeline Mraz och klarinettisten hr Mraz. Vid detta tillfälle utfördes en orgelsymfoni af frök. Andrée, konsertfantasi, (d moll) för orgel af Volckmar, Larghetto för klarinett af Mozart och för öfrigt orgelsaker och solosång samt qvartetter för mansröster.

Örebro. Operaföreställningar å härvarande teater egde rum här i midten af mars af hrr Max Strandberg och f. d. operasångaren H. A. Rosén (nu bosatt i landsorten) Programmet har upptagit scener ur »Faust» med hr Strandberg i titelpartiet och hr Rosén som Mefistofeles. Amatörer på platsen af båda könen medverkade vid dessa föreställningar, som voro talrikt besökta.

Helsingborg. En studentqvartett från Lund under ledning af herr Gösta Geijer, den unge tonsättaren, har med mycket bifall konserterat å teatern härstädes. Såväl de goda rösterna som det väl inöfvade föredraget berömmas.

Köpenhamn. Tenorsångaren Fredrik Brun, bekant sedan sitt engagement vid Stockholmsoperan, har blifvit fördelaktigt engagerad vid kgl. teatern här.

Paris. Saint-Saëns' »Ascanio», som under två år varit bestämd till uppförande å Stora operan, gick ändtligen den 21 mars öfver scenen och rönte medelmåttig framgång. Libretton, af Louis Gallet efter Paul Meuvices dram »Benvenuto Cllini» säges vara mindre god och Saint Saëns' partitur — liksom i alla hans operor — ha praktfulla och verkningsfulla nummer blandade med andra monotona, målade grått i grått. Hvad utförandet beträffar sköttes hufvudpartierna förträffligt af hr Lasalle och damerna Bosman och Eames, under det M:lle Adiny och herr Cossira lemnar åtskilligt öfrigt att önska. Om »Ascanio» sedermera kommer att göra större lycka återstår att se. Komponisten sjelf, som icke varit närvarande vid repetitionerna och icke varit synlig i Paris på en tid, har varit föremål för en mängd underliga rykten. Somliga ha utspridt att han var död, andra att han befann sig på ett dårhus. Ett telegram från honom upplyste till slut att han välbehållen befann sig på Azorerna, der han slagit sig ned med anledning af en halsåkomma. Det påstås äfven att ledsamma familjeförhållanden och dödsfall inom familjen föranledt hans resa från Paris. Saint Saëns lär för öfrigt icke vara angelägen om att närvara vid inöfningen af sina sceniska verk och deras première.

— Gounod har lofvat skrifva en ny opera till den amerikanska verldsutställningen 1892. Libretton skall behandla en episod från mexikanska kriget 1867 och Gounod tänker sjelf resa till Amerika för att leda verkets instuderande.

Wien. Berlioz' komiska opera »Beatrice och Benedikt» har med stort bifall gifvits å hofoperan. Felix Motl har omarbetat dialogen till recitativ. Handlingen är tagen ur Shakespeares »Mycket väsen för ingenting».

London. Fru Agathe Backer-Gröndahl har ånyo gjort ett besök härstädes och med mycket bifall låtit höra sig å några konserter.

SVENSK MUSIKTIDNINGS årgångar 1885—1889, säljas till **nedsatt pris** af **4 kronor** pr årgång, **7 kronor** för två årgångar, **10 kronor** för tre årg. då **kontant liqvid** med beställning efter noggrann adress sändes **direkt till Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm.**

Isabella Beckman

Sånglärarinna

25 Kommendörsgatan.

(Se den större annonsen i Sv. Musiktidning för 1:a februari i år.)

Albumblad

5 melodiska tonstycken för Piano (Romance. Humoresk. Perpetuum mobile. Aftonstämning. Marche Triomphale) af

Adrian Dahl,

finnes att köpa å **Svensk Musiktidnings expedition,** Olofsgatan 1, samt hos hrr musikhandlare och bokhandlare i landsorten. Pris 1 krona

Dessa vackra pianostycken af den nu genom flere omtyckta arbeten bekante tonsättaren kunna med skäl rekommenderas åt våra pianister.

Flyglar. Tafflar

Pianinos Orglar

Stockholm,
Drottninggatan 18. Allm. Telef. 600.
OBS. Gamla Instrument tagas i utbyte.
OBS. *Pianostolar,* ny konstruktion.

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å ***2 kronor*** hos P. Herzog, Malmskilnadsgatan 54.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa *svenska* och *utländska fabriker* i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Undertecknad gifver fortfarande

PIANOLEKTIONER

Noggrann undervisning efter rationel metod meddelas till moderat pris. 2 nybörjare få förena sig om en timme. Nya elever mottagas och anmälning kan ske kl. 1—2 e. m. Olofsgatan 1 (Hötorget 6) 1 tr. upp öfver gården.

Frans J. Huss.

INNEHÅLL: Felix Mendelssohn-Bartholdy (efter L. Ehlert m. fl. med porträtt). — Vid Felix Mendelssohns bår, ur en matronas lefnadsminnen. — Ur August Södermans resebref. — Ny pianoklaviatur. — Musikpressen. — Från scenen och konsertsalen. — Från In- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1890